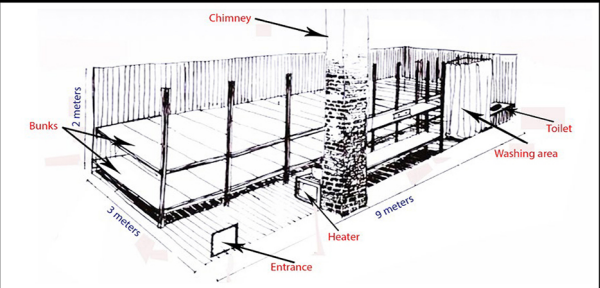

In Hiding

I was most afraid of children. I was convinced that they would recognize me instantly in the street and hand me over to the Germans... I was waiting for the voices of the people who would come to get me.

Wilhelm Dichter, Boryslaw survivor, *God's Horse*

בונקר שנבנה מתחת לבית בדדרוהוביץ' ברחוב בוריסלבסקה 59, אשר תוכנן במקור ל-15 איש ולבסוף הסתתרו בו 46 איש במשך 15 חודשים.

Bunker on 59 Boryslawska Street in Drohobycz: Built for 18, ultimately it housed 46 for 15 months.

Jews started searching for places to hide from the moment they understood that their lives and the lives of their families were in danger. Hiding places were created in cellars, attics, garages, workshops, stables, barns, and even latrines. Some were hidden by non-Jews, despite the threat of capital punishment hanging over their heads. Jews in hiding were in constant danger of being discovered and turned over to the police, sometimes even by other Jews who were led to believe that they could save their own or their families' lives.

Inside the dugout some twenty people hid from the German authorities starting in August 1943...They hoped to succeed in holding on until liberation by the Red Army... During the day everyone slept on the double-deck wooden slabs we constructed, closely crammed to one another... on top there was a layer of dirt which for six months was covered with greenery...

Abraham Hauptman, Schodnice survivor, *Experiences Remembered*

עם חיסול הגטאות ומחנות העבודה בדדרוהוביץ' ובוריסלב החלו יהודים לחפור מקומות מסתור ביערות מסביב, אשר זכו לכינוי "בונקרים". היו כאלה שנחפרו באדמה בקפדנות לשהייה ממושכת, לקבוצות קטנות וגדולות. אחרים היו לא יותר מבורות שנחפרו בחיפזון באדמת היער וכוסו בענפים.

As the ghettos and labour camps were liquidated, some Jews built bunkers in the surrounding forests. Some of these were elaborate subterranean structures designed for the long-term subsistence of large and small groups. Others were no more than holes hastily dug in the forest and covered with shrubs.

des Judenwohnbezirkes unb... stigt oder verbirgt, wird nach § 3 der Polizeiverordnung des Höheren 44- und Polizeiführers im Generalgouvernement über die Bildung von Judenwohnbezirken vom 10. XI. 1942,

In many places the ground seemed to burst open exposing deep black holes. Smoke rose from them and here and there people swaying, looking as if they were rising from the grave... in a small clearing in the forest...small pieces of butter were put on sale ... or flakes of chocolate... Barbers, tailors and shoemakers offered their services. Lovers disappeared into the bushes.

Kopel Holzman, Boryslaw survivor, *If I Forsake You*

פחדתי מילדים יותר מכול. הייתי בטוח שהם יזהו אותי ברחוב מיד וימסרו אותי לגרמנים... חיביתי לקולותיהם של אותם אנשים שיבואו לקחת אותי.

וילהלם דיכטר, ניצול מבוריסלב, *קוסו של אלוהים*

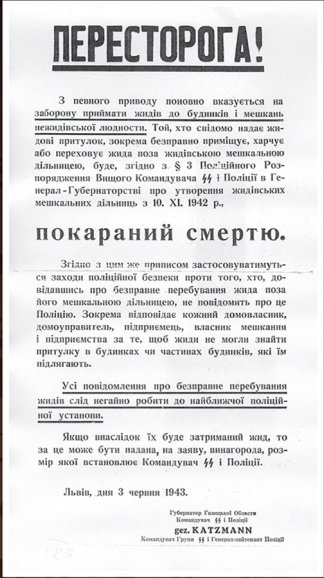
בונקר שנחשף ביערות בוריסלב

A hideout discovered in the woods near Boryslaw

יהודים החלו לחפש מקומות מחבוא מן הרגע שהבינו שסכנת חיים נשקפת להם ולבני משפחותיהם. מקומות כאלה נוצרו במרתפים, עליות גג, בתי מלאכה, אורוות, אסמים וגם בתי שימוש. על אף האיום בעונש מוות בגין הסיוע ליהודים, נמצאו מקומות מחבוא גם אצל לא יהודים. המסתתרים היו בסכנה קבועה שיימסרו למשטרה על ידי תושבים מקומיים ולפעמים אפילו על ידי יהודי אחר שהנאצים הוליכו שולל בהבטחות שכן יציל את חייו או חיי משפחתו.

בתוך החפירה הסתתרו כ-20 איש מפני השלטונות הגרמניים החל מאוגוסט 1943... וקיוו להצליח להגיע עד רגע השחרור על ידי הצבא האדום... במשך היום כולם ישנו על דרגשים דו קומתיים שבנינו, צמודים אחד לשני... ומעל הייתה שכבת אדמה אשר הספיקה במשך חצי שנה להתכסות בירק....

אברהם האופטמן, ניצול מסחודניצה, *חוויות שזוכרים*

מודעת אזהרה על אודות עונש מוות למי שיחביא יהודים, חתומה על ידי מושל גליציה מטעם האס-אס, 3.6.1943.

Warning issued by SS Governor of Galicia, regarding the death penalty for hiding Jews, 3.6.1943

במקומות רבים האדמה כאילו נתבקעה, נראו בה בורות שחורים, עמוקים. עלה מתוכם עשן ופה ושם התנועעו בני אדם שנראו כאילו עלו מתוך קבר... בקרחת יער קטנה... הציעו למכירה חתיכה קטנה של חמאה... או פירורי שוקולד... ספרים, חייטים וסנדלרים הציעו את שירותיהם, זוגות נאהבים נעלמו בתוך הצמחייה.

קופל הולצמן, ניצול מבוריסלב, *אם אשכח*

Nach der gleichen Vorschrift werden sicherheitspolizeiliche Massnahmen gegen denjenigen ergriffen, der davon Kenntnis erhält, dass ein Jude ausserhalb seines Wohnbezirkes